

W sprawie "dekalogu" etyki politycznej liberalnej demokracji

Autorzy: Ryszard Paradowski, Wiera Paradowska

Problem moralności w polityce nurtuje filozofię polityczną od najdawniejszych czasów. Od najdawniejszych czasów — aż po dzień dzisiejszy — podejmowane są próby zbudowania systemu etyki politycznej. Główne cechy tych prób to z jednej strony dążenie do uniwersalizacji owej etyki (zgodnie z kontrowersyjnym założeniem, że możliwy jest — i konieczny — jeden powszechnie obowiązujący system etyczny), z drugiej — brak konsekwentnego wyróżnienia politycznych norm etycznych spośród etycznych norm innego rodzaju.

Wzorem dla poniższej propozycji systemu norm etycznych dla polityki jest judeochrześcijański dekalog. Jednak, co istotne, wyłącznie pod względem formy — zwłaszcza pierwsze „przykazanie” stanowi niedościgły (choć nie jedynie możliwy) wzór połączenia antynomicznych skądinąd wartości podstawowych; pod względem treści etyka (w tym polityczna etyka) liberalnej demokracji jest przeciwieństwem dekalogu.

Należy zwrócić uwagę, że liberalnodemokratyczny „dekalog” nieprzypadkowo pisany jest w pierwszej osobie, a to dlatego, że w przeciwieństwie do etyki autorytarnej, której system norm pochodzi od podmiotu, niepodlegającego tym normom, etyka liberalnodemokratyczna (nie tylko polityczna etyka liberalnodemokratyczna, ale liberalnodemokratyczna etyka jako taka) nie dzieli podmioty na normodawców i podmioty pozostałe, zobowiązane do przestrzegania norm, nie przez nie ustanowionych.

I jeszcze jedno: lista przedstawionych norm może być uznana za niekompletną, i tak jest w istocie. To samo zresztą dotyczy dekalogu judeochrześcijańskiego: nieprzypadkowe jest w gruncie rzeczy tylko przykazanie pierwsze, dostarczające interpretacyjnego klucza do całego systemu etycznego; w „starym” dekalogu tym kluczem jest zasada panowania i posłuszeństwa, w obecnie prezentowanym — zasada wzajemnego uznania równych statusów stron.

A oto ten alternatywny „dekalog”:

1. Nie będę stawiać żadnego boga ani żadnego ustroju politycznego ponad umowy, demokratyczny porządek konstytucyjny a każdego człowieka będę uważać za kompetentnego w rozstrzygnięciu kwestii publicznych, dla siebie domagając się takiego samego uznania.

2. Nie będę ograniczać debaty publicznej w jej dążeniu do definiowania dobra publicznego, i będę bronić swojego i innych prawa do nieskrępowanego w niej uczestnictwa.

3. Nie będę zastępować racjonalnej argumentacji w debatach z innymi obywatelami odwoływaniem się do argumentów nieweryfikowalnych, zwłaszcza związanych z wyobrażeniami religijnymi lub obrazami i hasłami reklamowymi.

4. Nie będę podejmować żadnych działań, które mogłyby przekształcić reprezentację polityczną obywateli we władzę nad nimi, a wszelkie tego rodzaju działania innych będę obnażać i przeciwdziałać im.

5. Nie będę podejmować żadnych działań, które mogłyby naruszyć trójpodział władz, a tego rodzaju działania podejmowane przez innych będę poddawać debacie publicznej.

6. Nie będę dążyć do osłabienia niezależności sądownictwa i niezawisłości sędziów oraz do osłabienia kontroli sądowej nad stanowieniem prawa.

7. Nie będę naruszać obowiązującej konstytucji, a ewentualne propozycje zmian w jej zapisach będę oceniać według liberalnodemokratycznych wartości i zasad konstytucyjnych oraz poddawać publicznej debacie.

8. Nie będę odmawiać prawomocności zinstytucjonalizowanej politycznej reprezentacji, dopóki prawomocność ta nie zostanie zakwestionowana zgodnie z przewidzianą przez konstytucję demokratyczną procedurą, chyba że odwołanie się do tej procedury byłoby niemożliwe.

9. Nie będę obrażać innych i tego samego będę od nich wymagać dla siebie. Będę się zachowywać kulturalnie.

10. Liczę na pomoc innych w przestrzeganiu powyższych zasad i ze swej strony taką samą pomoc deklaram.

Zobacz także te strony:

[Religia a demokracja](#)

Ryszard Paradowski

Politolog, profesor, pracownik naukowy Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Zakład Systemów Prasowych i Prawa Prasowego) oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Współpracuje z Polską Federacją Humanistyczną.

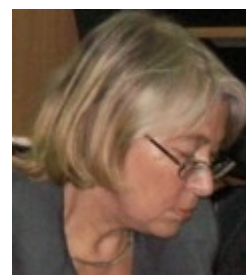
[Pokaż inne teksty autora](#)

Wiera Paradowska

Psycholog, pracownik naukowy Wyższej Szkoły Handlu i Finansów Międzynarodowych im. Fryderyka Skarbka w Warszawie.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 09-12-2006 Ostatnia zmiana: 25-02-2011)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5154) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5154>)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej,

w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl